

POJAM I DIMENZIJE RURALNOG RAZVOJA – poglavlje br. 1.

RURALNI RAZVOJ – kompleksna (složena) oblast, koja pored politike razvoja poljoprivrede obuhvata i druge sektorske politike, socijalnu politiku i lokalne inicijative koje vode ka razvoju ruralnih sredina.

KRITIČNI CILJEVI RURALNOG RAZVOJA:

1. smanjenje siromaštva
2. široko rasprostranjeni razvoj
3. prehrambenu bezbednost
4. održivo upravljanje prirodnim resursima

DIMENZIJE RURALNOG RAZVOJA

- HUMANA DIMENZIJA
- EKONOMSKA DIMENZIJA
- OKRUŽENJE I PRIRODNI RESURSI
- POLITIČKA DIMENZIJA
- NAUKA I TEHNOLOGIJA

HUMANA DIMENZIJA RURALNOG RAZVOJA - Osnovu svakog, pa i ruralnog razvoja, čini čovek. Na dinamiku ruralnog razvoja utiču sledeće karakteristike ruralnog stanovništva: starosna struktura, obrazovna struktura, socijalni status i stil života.

EKONOMSKA DIMENZIJA RURALNOG RAZVOJA je najznačajniji uslov koji treba da obezbedi politika ruralnog razvoja. Primer EU – finansijska podrška ruralnom razvoju. Pored konvencionalne poljoprivrede, u ruralnim sredinama prihvata se stvaraju u oblasti usluga (turizam), kao i tradicionalni način bavljenja poljoprivredom (organska proizvodnja).

OKRUŽENJE I PRIRODNI RESURSI - Politika ruralnog razvoja MORA biti bazirana na ekološkim principima, odnosno principu racionalnog korišćenja prirodnih resursa. Očuvanje biodiveziteta (zemljište, vazduh, voda) predstavljaju preduslov i humane i ekonomske dimenzije ruralnog razvoja.

POLITIČKA DIMENZIJA RURALNOG RAZVOJA - Na tok ruralnog razvoja u velikoj meri utiču različiti politički pritisci. Uticaj ovog faktora naročito je izražen u domenu proširenja EU i zaštite evropske poljoprivrede od svetske konkurencije.

NAUKA I TEHNOLOGIJA - Razvoj i primena IT su globalna pojava i nisu karakteristična isključivo u urbanim sredinama. Naročito u razvijenom delu sveta IT imaju primenu u ruralnim područjima i visok stepen delovanja na unapređenje uslova života i rada na selu.

ISTORIJA RURALNOG RAZVOJA

Od svog nastanka do danas, ruralni razvoj prolazi kroz tri faze

PRVA FAZA - Period od formiranja CAP (Zajednička agrarna politika Evropske unije) do druge polovine 70-ih godina. Za ovu fazu karakteristični su: modernizacija farmi, ukрупnjavanje poseda i razvoj savetodavne službe.

DRUGA FAZA - Od druge polovine 70-ih do kraja 80-ih godina. U ovoj fazi dolazi do priključivanja Grčke, Španije i Portugala EEZ i povećavaju se regionalne razlike u stepenu razvijenosti. Uvode se programi razvoja za LFA (područja sa nepovoljnim uslovima za razvoj poljoprivrede) i prva reforma agrarne politike definisana u dokumentu "Zeleni papir" EEZ iz 1983. godine.

TREĆA FAZA - Početak 90-ih godina. U ovoj fazi dolazi do daljeg proširenja EU i rastu pritisci WTO (Svetska trgovinska organizacija). Uvode se nove reforme CAP, a kao ključni ciljevi politike ruralnog razvoja izdvajaju se: multifunkcionalnost poljoprivrede, diverzifikacija delatnosti u ruralnim sredinama i dodatni izvori finansiranja (regionalni i lokalni nivo).

ODRŽIVI RAZVOJ

Svetska komisija za životnu sredinu usvojila je 1987. godine dokument pod nazivom „Naša zajednička budućnost“. Tim dokumentom ukazuje se na opasnost za ljude i planetu od politike ekonomskog rasta koja ne uzima dovoljno u obzir mogućnost regeneracije planete. U izveštaju ove komisije prvi put je upotrebljen pojam „održivi razvoj“, a opisan je kao:

„razvoj koji zadovoljava trenutne zahteve, ne ograničavajući mogućnosti budućih generacija da ostvare svoje potrebe“.

Koncept održivog razvoja obuhvata tri aspekta:

1. Održivost životne sredine (ekološka održivost)
2. Ekonomska (proizvodna održivost)
3. Društvena/socijalna održivost.

Održivost životne sredine – očuvanje raznovrsnosti biodiverziteta i zaštitu prirodnih resursa

Ekonomska održivost – ostvarivanje rasta, produktivnosti i pravične distribucije bogatstva

Društvena održivost – učešće u donošenju odluka, mobilnost stanovništva i razvoj institucija

Koncept održive poljoprivrede nastao je kao odgovor na sve veću ugroženost i degradaciju prirodnih resursa do koje dolazi usled sve intenzivnije proizvodne tehnologije.

„održiva poljoprivreda je način proizvodnje koji unapređuje kvalitet životne sredine i resurse na kojima se proizvodnja zasniva, zadovoljava čovekove potrebe za hranom, ima ekonomsku isplativost i unapređuje kvalitet života poljoprivrednika i celokupnog društva“

Održivi razvoj ruralnih područja – obuhvata tri dimenzije:

1. Ekonomsku – obezbeđivanje ekonomske ravnopravnosti, odnosno jednake koristi za poljoprivrednike kao i za zaposlene u drugim sektorima
2. Socijalnu/društvenu – obezbeđivanje ravnopravnih uslova razvoja tzv osetljivih grupa (siromašnih, starih, žena, dece, izbeglica)
3. Ekološka – racionalno gazdovanje prirodnim resursima